

Indekstal

Inden for økonomi og statistik benytter man sig ofte af såkaldte *indekstal*. Indekstal angiver værdien af en given størrelse i forhold til et bestemt år, kaldet *basisåret*. Er en størrelse vokset med 13% i forhold til basisåret, vil denne udtrykkes som indekstallet 113, mens et fald på 5% i forhold til basisåret udtrykkes som indekstallet 95.

Som eksempel betragtes antallet af dødsfald ifbm. færdselsuheld i Danmark, som angivet i tabellen nedenfor for fem udvalgte år. Ift. indekstallene er der valgt år 2005 som basisåret.

År	2005	2010	2015	2020	2023
Dødsfald	331	255	178	163	162
Indeks-2005	100	77	54	49	49

Antallet af dødsfald ifbm. færdselsuheld i Danmark med indekstal ift. basisår 2005.

For at beskrive ændringen af antallet af dødsfald med indekstal, ift. 2005 som basisår. beregnes den procentdel som antallet af dødsfald hvert år udgør af antallet fra basisåret 2005. Værdien i år 2005 (331) sættes altså til indeks 100, og de resterende værdier beregnes herudfra.

Den procentdel som antallet af dødsfald i 2010 udgør af værdien i 2005 er:

$$\frac{255}{331} \approx 0.77 = 77\%$$

Indekstallet for 2010 er derfor 77.

På tilsvarende vis beregnes hvor meget antallet af dødsfald i 2015 udgør:

$$\frac{178}{331} \approx 0.54 = 54\%$$

dvs. indekstallet for 2015 er 54. Bemærk, at indekstallene angives uden %-tegn. På samme måde udregnes de resterende to indekstal i tabellen.

Vælger man i stedet et andet basisår, får man selvfølgelig andre værdier. Med 2010 som basisår bliver referenceværdien 255 og man får således nogle andre indekstal som ses tabellen nedenfor.

År	2005	2010	2015	2020	2023
Dødsfald	331	255	178	163	162
Indeks-2010	130	100	70	64	64

Antallet af dødsfald ifbm. færdselsuheld i Danmark med indekstal ift. basisår 2010.

Når man arbejder med indekstal kan man ud over at se på den procentvise ændring (som blev gennemgået tidligere) også se på ændringen i *procentpoint*. Når man taler om ændringen i procentpoint, ser man på forskellen mellem de to indekstal. Tager man f.eks. indekstallene med basisår 2005 fra eksemplet ovenfor, ser man at forskellen på indeks for år 2010 og 2015 er:

$$54 - 77 = -23$$

Der er altså sket et fald på 23 procentpoint fra 2010 til 2015 relativt basisåret 2005.

Det skal dog her understreges, at det er det meget vigtigt at huske, at ændringen i procentpoint er afhængig af hvilket år man har valgt som basisår. Hvis man f.eks. beregnede den samme forskel i procentpoint for år 2010 og 2015 men nu ift. basisår 2010 får man:

$$100 - 70 = -30$$

Altså et fald på 30 procentpoint ift. basisår 2010 istedet for de 23 procentpoint ift. basisår 2005.